

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
10 päivänä maaliskuuta 1993 *

Asiassa C-111/91,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Maria Patakia, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön edustaja Roberto Hayder, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Luxemburgin suurherttuakunta, asiamiehenään sosiaaliturvan yleisen tarkastuslaitoksen johtaja Georges Schroeder, avustajanaan asianajaja Louis Schiltz, Luxemburg, prosessiosoite Louis Schiltzin toimisto, 2 rue du Fort Rheinsheim,

vastaajana,

jossa vaaditaan toteamaan, että Luxemburgin suurherttuakunta on jättänyt noudattamatta sille työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 7 artiklan 2 kohdan, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on konsolidoituna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), 18 artiklan 1 kohdan sekä ETY:n perustamissopimuksen 52 artiklan mukaan kuuluvia jäsenyyssveloitteita asettamalla asumista koskevia edellytyksiä synnytys- ja äitiysavustuksen myöntämiselle,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. C. Rodríguez Iglesias, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaostojen puheenjohtajat M. Zuleeg ja J. L. Murray sekä tuomarit G. F. Mancini, R. Joliet, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse ja D. A. O. Edward,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten suulliset lausumat 17.11.1992 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.12.1992 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 12.4.1991 jättämällään kannekirjelmällä komissio on nostanut ETY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimessa kanteen, jossa vaaditaan sen vahvistamista, että Luxemburgin suurherttuakunta on jättänyt noudattamatta sille työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 7 artiklan 2 kohdan, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on konsolidoituna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), 18 artiklan 1 kohdan sekä ETY:n perustamissopimuksen 52 artiklan mukaan kuuluvia jäsenyysvelvoitteita asettamalla asumista koskevia edellytyksiä synnytys- ja äitiysavustuksen myöntämiselle.

- 2 Komissio riitauttaa Luxemburgin säännöstön sillä perusteella, että siinä asetetaan synnytys- ja äitiysavustusten maksamisen edellytykseksi asumista koskevia edellytyksiä, jotka syrjivät Luxemburgin suurherttuakunnassa tiettyjä henkilöryhmiä, joihin sovelletaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta.
- 3 Synnytysavustus on jaettu kolmeen osaan: synnytystä edeltävään avustukseen, varsinaiseen synnytysavustukseen ja synnytyksen jälkeiseen avustukseen. Komissio on kuitenkin riitauttanut ainoastaan kahden ensimmäisen osan myöntämisedellytykset. Ensimmäinen osa maksetaan, kun tuleva äiti on käynyt viimeisessä lakisääteisessä lääketieteellisessä tarkastuksessa. Tämän avustuksen maksaminen edellyttää, että tulevan äidin ”laillinen kotipaikka” on ollut Luxemburgin suurherttuakunnassa yhden vuoden ajan ennen lapsen syntymää ja että kaikki laissa säädetyt tarkastukset on suoritettu. Synnytysavustuksen toinen osa maksetaan lapsen syntymän jälkeen. Maksu edellyttää kolmen edellytyksen täyttymistä: synnytys tapahtuu Luxemburgin alueella, tai ulkomailla, jos äidin poissaolo maasta on perusteltua, toisella vanhemmista on ollut laillinen kotipaikka suurherttuakunnassa vuoden ajan lapsen syntymään mennessä ja synnytystä seuraava jälkitarkastus on tehty.
- 4 Äitiysavustusta maksetaan jokaiselle raskaana olevalle ja synnyttäneelle naiselle sillä edellytyksellä, että hänen laillinen kotipaikkansa on ollut Luxemburgissa oikeuden alkamispäivää edeltäneen vuoden ajan tai että hänen aviomiehensä laillinen kotipaikka on ollut suurherttuakunnassa kyseistä päivää edeltäneiden kolmen vuoden ajan. Avustusta maksetaan hakemuksen perusteella enintään 16 viikon ajan kahdeksannesta lääkärintodistuksella todistettua laskettua aikaa edeltävästä viikosta alkaen.
- 5 Asiaa koskevia tosiseikkoja, asiaan liittyvää säännöstöä, menettelyn kulkua sekä asianosaisten perusteita ja väitteitä koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuinten perustelujen selvittämiseksi.

Synnytysavustus

- 6 Ensimmäiseksi on todettava, että kuten molemmat asianosaiset ovat väittäneet, synnytysavustus on asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu. Artiklan mukaan siirtotyöläisen on siten saatava kyseistä avustusta samalla tavoin kuin kotimaisten työntekijöiden.

- 7 Luxemburgin hallitus väittää ensinnäkin, ettei riidan kohteena oleva asumista koskeva edellytys ole syrjivä, koska se koskee sekä Luxemburgin kansalaisia että muiden jäsenvaltioiden kansalaisia.
- 8 Väitettä ei voida hyväksyä.
- 9 Sekä perustamissopimuksen että asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan yhdenvertaista kohtelua koskevien sääntöjen mukaan kiellettyjä ovat paitsi sosiaaliturvajärjestelmien edunsaajien kansalaisuuteen perustuva avoin syrjintä, myös kaikki peiteltyyn syrjinnän muodot, joissa muita erotteluperusteita soveltaen päädytään tosiasiallisesti samaan tulokseen (asia 152/73, Sotgiu, tuomio 12.2.1974, Kok. 1974, s. 153, 11 kohta).
- 10 Tällaisesta on kyse asumista koskevassa edellytyksessä, jonka mukaan äidin kotipaikan on oltava suurherttuakunnassa vuoden ajan ennen lapsen syntymää. Luxemburgin kansalaisen on tosiasiallisesti helpompi täyttää tämänkaltaisen edellytys kuin muiden jäsenvaltioiden kansalaisten (ks. asia C-279/89, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 17.12.1992, Kok. 1992, s. I-5785, 42 kohta).
- 11 Luxemburgin hallitus väittää toiseksi, että riidanalainen asumista koskeva edellytys on objektiivisesti perusteltavissa kansanterveydellisistä syistä, koska se on yhteydessä sääntöön, jonka mukaan synnytysavustuksen maksaminen edellyttää useiden lääketieteellisten tutkimusten tekemistä.
- 12 Tällaista perustelua ei voida hyväksyä. Aiempaa suurherttuakunnassa asumista koskeva edellytys ei ole välttämätön eikä tarkoituksenmukainen näissä olosuhteissa tavoitteena olevan kansanterveyteen liittyvän päämäärän saavuttamiseksi. On totta, että velvollisuus käydä tietyissä lääketieteellisissä tutkimuksissa suurherttuakunnassa soveltuu kyseisen päämäärän saavuttamiseen, mutta vaikuttaa siihen nähden suhteettomalta, koska huomioon ei oteta toisessa jäsenvaltiossa mahdollisesti tehtyjä lääketieteellisiä tutkimuksia.
- 13 Lisäksi Luxemburgin hallituksen väite on täysin merkityksetön synnytysavustuksen toisen osan osalta ensinnäkin, koska tämän osan osalta asumista koskevan edellytyksen voi täyttää myös lapsen isä, ja toiseksi, koska äidin pakollisella synnytyksen jälkeisellä tarkastuksella ei ole minkäänlaista yhteyttä synnytyksestä edeltävää asumista koskevaan edellytykseen.

- 14 Vastajaana olevan hallituksen tässä yhteydessä esittämää väitettä, jonka mukaan on tarpeen taata, että kaikki lääketieteelliset tutkimukset tehdään yhden ja saman lääkärin valvonnassa, ei voida hyväksyä. Riittää kun todetaan, ettei Luxemburgin lainsäädännössä edellytetä millään tavoin, että pakolliset lääketieteelliset tutkimukset olisi suoritettava saman lääkärin valvonnassa.
- 15 Vaikuttaa näin ollen siltä, ettei kiistanalainen asumista koskeva edellytys ole perusteltu kansanterveyden suojelemisen vuoksi. Se on sen vuoksi ristiriidassa asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan kanssa.
- 16 Kyseisen kaltaisen syrjivän edellytyksen asettaminen on myös vastoin perustamissopimuksen 52 artiklaa.
- 17 Tällä artiklalla turvataan kansallinen kohtelu sellaiselle jäsenvaltion kansalaiselle, joka haluaa harjoittaa itsenäistä ammattia toisessa jäsenvaltiossa, ja kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä, jolla estetään tällaisen ammatin harjoittamisen aloittaminen tai tällaisen ammatin harjoittaminen. Kielto ei koske ainoastaan ammattitoiminnan harjoittamista koskevia erityisiä sääntöjä vaan myös, kuten yleisestä toimintaohjelmasta sijoittautumisvapauden rajoitusten poistamiseksi (EYVL 1962, 2, s. 36) ilmenee, kaikkia esteitä, jotka kohdistuvat muiden jäsenvaltioiden kansalaisten toimintaan itsenäisenä ammatinharjoittajana, joissa on kyse valtion omiin kansalaisiin verrattuna muiden jäsenvaltioiden kansalaisten erilaisesta kohtelusta ja jotka johtuvat laeista, asetuksista tai hallinnollisista määräyksistä jäsenvaltiossa tai jotka seuraavat tällaisen säädöksen tai hallinnollisen menettelyn soveltamisesta.
- 18 Edellä esitetystä seuraa, että sellaisten asumista koskevien edellytysten asettamisella, jotka ovat syrjiviä riidanalaisen avustuksen maksamisen osalta, kuten edellä on todettu, rikotaan perustamissopimuksen 52 artiklaa.
- 19 Näin ollen komission kanne on hyväksyttävä siltä osin kuin se koskee synnytysavustusta.

Äitiysavustus

- 20 Äitiysavustusta on tarkasteltava asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan, asetuksen N:o 1408/71 ja perustamissopimuksen 52 artiklan suhteen. Kuten julkisasiamies Jacobs on todennut ratkaisuehdotuksensa 32–34 kohdassa,

näiden säännösten ja määräysten henkilöllinen soveltamisala ei ole samanlainen.

- 21 Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että koska asetuksella N:o 1612/68 on työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta yleinen soveltamisala, sen 7 artiklan 2 kohtaa voidaan soveltaa sellaisiin sosiaalisiin etuihin, jotka kuuluvat samalla asetuksen N:o 1408/71 erityiseen soveltamisalaan.
- 22 Kuten Luxemburgin hallitus on suullisen käsittelyn aikana myöntänyt, kyseessä oleva avustus on asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu. Artiklan mukaan siirtotyöläisen on siten saatava kyseistä avustusta samalla tavoin kuin kotimaisten työntekijöiden.
- 23 Vastaja olevan hallituksen väite, jonka mukaan kiistanalainen asumista koskeva edellytys ei ole syrjivä, koska se koskee sekä Luxemburgin kansalaisia että muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, on hylättävä tämän tuomion 9 ja 10 kohdassa mainituista syistä.
- 24 Näin ollen kyseinen edellytys on ristiriidassa asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan kanssa.
- 25 Komission mukaan kiistanalainen edellytys on myös ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 18 artiklan 1 kohdan kanssa.
- 26 Säännöksen mukaan sen jäsenvaltion toimivaltainen laitos, jonka lainsäädännön mukaan etuuksia koskevan oikeuden saavuttamiseksi, säilyttämiseksi tai takaisinsaamiseksi edellytetään vakuutus-, työskentely- tai asumiskausien täyttymistä, ottaa tarpeellisessa määrin huomioon vakuutus-, työskentely- tai asumiskaudet, jotka ovat täyttyneet toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, ikään kuin nämä kaudet olisivat täyttyneet sen soveltaman lainsäädännön mukaan.
- 27 Luxemburgin hallitus väittää kuitenkin, ettei äitiysavustus sisältynyt asetuksen N:o 1408/71 asialliseen ulottuvuuteen perustellussa lausunnossa vahvistetun määräajan päättyessä. Äitiysavustus on kuulunut asetuksen soveltamisalaan vasta siitä alkaen kun asetusta muutettiin 30.4.1992 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1247/92 (EYVL L 136, s. 1), joka tuli voimaan 1.6.1992, sillä muutoksen jälkeen uudessa asetuksessa mainitaan nimenomaisesti Luxemburgin äitiysavustus.

- 34 Edellä esitetystä seuraa, että kanne on hyväksyttävä kokonaisuudessaan, ja tämän vuoksi on todettava, että Luxemburgin suurherttuakunta on jättänyt noudattamatta sille asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan, asetuksen N:o 1408/71 18 artiklan 1 kohdan sekä ETY:n perustamissopimuksen 52 artiklan mukaan kuuluvia jäsenyysvelvoitteita asettamalla asumista koskevia edellytyksiä synnytys- ja äitiysavustuksen myöntämiselle.

Oikeudenkäyntikulut

- 35 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Luxemburgin suurherttuakunta on hävinnyt asian, se on velvoitetava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Luxemburgin suurherttuakunta on jättänyt noudattamatta sille työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on konsolidoituna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83, 18 artiklan 1 kohdan sekä ETY:n perustamissopimuksen 52 artiklan mukaan kuuluvia jäsenyysvelvoitteita asettamalla asumista koskevia edellytyksiä synnytys- ja äitiysavustuksen myöntämiselle.
- 2) Luxemburgin suurherttuakunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Rodríguez Iglesias

Zuleeg

Murray

Mancini

Joliet

Schockweiler

Moitinho de Almeida

Grévisse

Edward

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä maaliskuuta 1993.

J.-G. Giraud
kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias
presidentin tehtäviä hoitava
jaoston puheenjohtaja

